

‘Geen van de menselijke gebreken is mij vreemd’

Roos Vonk (53) is hoogleraar sociale psychologie in Nijmegen. Onlangs verscheen haar nieuwste boek *Je bent wat je doet*.

Door **Brenda van Osch**

Geboren 4 november 1960 in Leiden.

Opleiding vwo, studie psychologie Universiteit Leiden.

Loopbaan docent en onderzoeker Universiteit Leiden en Radboud Universiteit Nijmegen (1986-1999), werd in 1999 hoogleraar sociale psychologie in Nijmegen, sinds 2004 ook ondernemer: schrijver, spreker, trainer en coach, was voorzitter Stichting Wakker Dier (2005-2008).

Boeken *De eerste indruk* (2006), *Ego's en andere ongemakken* (2009), *Menselijke gebreken voor gevorderden* (2011), *Liefde, lust en ellende* (2013), *Je bent wat je doet* (2014).

Privé woont samen met honden Bobby en Aagje.

FOTO MAURICE BOYER

Contrast

„Roos Bolleboos, werd ik genoemd. Ik herinner me dat ik voelde dat het niet slim was om de slimste te zijn. Ik hield me in, wilde liever het populaire meisje zijn. Ik was ondernemend, een beetje een ka. Degene die de leiding neemt. Als puber werd ik stiller, schreef ik een dagboek en tobde over de zin van het leven. Die twee kanten heb ik nog steeds. In mijn gedrag ben ik extravert, ik praat makkelijk en ben heel open. Maar mijn energie haal ik van binnen-uit. Alleen zijn, me afsluiten, heb ik echt nodig.”

Bijdrage

„Het meeste succes in de wetenschap heb ik gehad met mijn onderzoek over slijmen. Ik heb aangetoond dat mensen feilloos weten wanneer er geslijmd wordt, behalve als ze zelf *beslijmd* worden. Dat is een warm bad dat mensen in slaap sust. Mensen overschatten hun realiteitszin, ze beseffen niet dat ze geen weet hebben van al die keren dat ze het slijmen niet doorhadden. Geen van de menselijke gebreken waar ik over schrijf, is mij vreemd. Na elke lezing over slijmen is er wel een lolbroek die zegt: ‘Wat een fan-tas-tische presentatie!’ Dan denk ik toch even blij: Oh, fijn!”

Verbreiding

„Ik was lang tevreden in mijn ivoren toren. Ik was een publicatiekanon, werd hoogleraar. Maar steeds vaker dacht ik: helpt dit onderzoek me echt mensen in het gewone leven te begrijpen? Door de publicatiedrift stond waarheidsvinding niet meer voorop. Ik ging onderzoek doen buiten het lab, via internet, om dichterbij mensen te komen en ze langer te kunnen volgen. Die stap is belangrijk geweest. Ik ontdekte wat mijn kennis voor mensen kon betekenen, ging lezingen geven en schrijven voor een breed publiek.”

Pijn

„Veel mensen kennen maar het halve verhaal, die denken dat ik fraude heb gepleegd. Dat vind ik heel erg. Diederik Stapel verzong onderzoeksdata en ik ben een van zijn slachtoffers, zo zie ik het. Ik zocht de media op om uit te leggen wat er was gebeurd, dat vond ik het meest integer. Een slechte zet, achteraf. Naïef. Want daardoor ging alle aandacht naar mij. Wat leer je daarvan? Nou niets. Ja, je mond houden, zoals politici doen. Wat ik onrechtvaardig vind: ik heb meer dan 150 onderzoeken gedaan, maar ik blijf altijd Roos Vonk van de Stapelaffaire.”

Les

„Als je zo onder vuur ligt, is het onmogelijk om tot eerlijke introspectie te komen. Pas later besepte ik dat ik met mijn activistische pet op naar die verzonnen data had gekeken, te weinig kritisch. In mijn streven naar minder dierenleed kwam het me goed uit dat er een verband leek te zijn tussen vlees en asociaal gedrag. Met een wetenschappelijke pet op had ik gedacht: raar, zulke sterke effecten. Dan had ik overlegd met collega's, die hadden me behoed voor het maken van een persbericht. In die zin ben ik nederiger geworden, ik zie de waarde van samenwerken. Vroeger vond ik dat anderen de boel maar ophielden.”

Levenshouding

„De boodschap van mijn nieuwste boek is: doe het. Hou op met smoesjes verzinnen, zorg dat je gedrag in overeenstemming is met jouw waarden. Stap uit die ongezonde relatie, schrijf dat boek. Ik pas dat ook op mezelf toe. Een mens wordt nooit volmaakt, maar ik probeer me op te trekken aan het beeld van mijn ideale zelf. Ik hou meer vast aan wat ik wezenlijk vind, in werk, in relaties. Ook als dat ongemak geeft, daar moet ik dan maar doorheen. Het is mode om trouw te zijn aan je gevoel, maar ik geloof in iets anders: karakter.”

Missie

„Het belangrijkste moet ik nog doen: mensen de ogen openen voor wat wij dieren aandoen. Transporten over lange afstand, dierproeven, de vee-industrie, afschuwend. Ik lijd omdat de dieren lijden. Een dier is geen ding. Veel mensen doen eraan mee, vergoelijken het voor zichzelf, maar dat is zelfbedrog - zie hier de link met mijn werk. Er komt vast een tijd dat we hier op terugkijken als op de Holocaust, dat mensen zeiden ‘we wisten het niet’, omdat het ze goed uitkwam. Ik vind het een naar onderwerp om mee bezig te zijn, maar het moet gebeuren. Want je mond houden is ook een daad: wie zwijgt, stemt toe.”